

Dunántúli Harangszó

A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

2020. TÉL

Szerkesztői sorok

Erősödik a járvány! Újra szigorú és egyre nehezebben viselhető előírások szerint kell élnünk. Ebben a számunkban ezért is szeretnénk bátorítást csepegtetni a szívekbe. A nehézségek között is észre vehetjük Isten erejét és ajándékait, környezetünkben és saját életünkben egyaránt. A hallható és olvasható igében is, de emberi életeken, hivatásokon keresztül is. Bátorításul ezeknek egy kis szeletét mutatjuk be.

Érthető, hogy most mindenki a járvánnyal foglalkozik, és lassan nincs is más beszédtemánk. Ezért különösen is fontos, hogy Isten elé tudjuk vinni gyengeségünket, hiszen akkor látjuk meg ezekben a nehéz időkben is az Ő mindeneket átfogó szeretetét és kegyelmét. Most a mi szent küldetésünk az, hogy elé vigyük a magunk életén túl a tűzvonalban dolgozókat és a betegeket is. Így imádkozzunk:

Könyörgünk Hozzád, mindenható Istenünk mindazokért, akiket sújt a világjárvány. Te adj enyhülést a betegeknél. Ha lejárt itt életük ideje, Te légy mellettük és kísérd őket emberszertő irgalmad örök, égi hajlékába, hozzátartozóikat pedig tartsd meg a gyász rémisztő mélységeiben. Az egészségügyben dolgozókat vérted fel erővel, hittel, és őrizd meg hivatástudatukat, hogy ne omoljanak össze az erejüket meghaladó terheléstől és döntésektől. Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

Kiáltunk Hozzád, Urunk az oktatásban résztvevőkért, gyermekeinkért, tanáraikért. Őrizd meg őket egészségben és bizakodó hitben, hogy ne sérült generáció növekedjen, hanem olyan nemzedékké váljanak, akik a mélységekben is győztesen vívták meg a hit és élet harcát. Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

A szociális területen, a diakóniában dolgozóknak és a rájuk bízott testvéreknek Te légy Urunk pajzsuk, védelmük. Amikor a segítő hivatást szinte lehetetlen megvalósítani, Te újítsd meg erejüket, egymás iránti és irántad való bizalmukat. Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

Jó és építő olvasást kívánok!

Koczor György főszerkesztő

Szép Hajnalcsillag, Jézus, ragyogj fel!

Olykor az ember otthontalannak érzi magát. Talán még akkor is, ha éppen otthon van, vagy éppen körülveszik azok, akik egyébként is. A téli hideg zordsága rá tud telepedni a lelünk, és képes a nehézségek felé irányítani a figyelmünket. Aztán azon kapjuk magunkat, hogy valójában semmihez sincs kedvünk, befelé fordulunk, ami bár gyakran jóleső, néha nagyon magányos. Érezhetjük úgy, hogy egyedül vagyunk a gondjainkkal, mert ezeket senki más nem érzi rajtunk kívül, senki más nem aggódik úgy, mint mi a számunkra fontos dolgokért, emberekért. Egyedül vagyunk azzal, hogy küzdünk a sötétség, akár a magány hatalmával.

Lehet, hogy mellettünk állnak azok, akiket szeretünk, de ők valahogy mégsem érzik igazán, amit mi. Mégsem tudják, mi az, ami tépázza a lelünk, ami reggeltől estig nyomaszt minket,

ami megoldásra vár, de még nincs meg a kulcsa.

Annak idején egy ehhez hasonló sötét, elhagyatott világba érkezett meg a Megváltó. Most pedig úton vagyunk, érezzük a nehézségek súlyát, de egyszer csak rálépünk egy körre, ami mindent megváltoztat, ami meggyújtja a fényt ebben a téli komorságban. Úrrá lesz rajtunk a döbbenet: nem vagyunk egyedül. Nem vagyunk magunkra hagyva, még akkor sem, ha a körülöttünk lévők nem értik, nem érzik, amit mi. Ebben a sokoldalú fényben látjuk meg igazán, hogy melyek azok a dolgok, amelyek úgy valójában számítanak, amelyek valójában körbevesznek. Ebben a fényben válik nyilvánvalóvá, hogy az a kő, amelyre ráléptünk, adott esetben véletlenül, vagy tudatosan, nem más, mint a megváltó Krisztus. Aki felülírja a magányt és az egyedüllétet. Ezek után pedig nem tehetünk mást, mint otthonra találni, és fürödni ebben a fényességben.

Rosta Izabella

IGEHIRDETÉS KARÁCSONY ÜNNEPÉN

Mt 1,18-25 alapján

Jézus Krisztus születése pedig így történt: Mikor anyja, Mária már jegyese volt Józsefnek, de még nem keltek egybe, kitűnt, hogy áldott állapotban van a Szentlélektől. Férje, József, aki igaz ember volt, és nem akarta őt szegyenbe hozni, elhatározta, hogy titokban elbocsátja. Amikor azonban ezt végiggondolta magában, íme, az Úr anyala megjelent neki álmában, és ezt mondta: József, Dávid fia, ne félj feleségül venni Máriát, mert ami benne fogant, az a Szentlélektől van. Fiút fog szülni, te pedig majd Jézusnak nevezed, mert ő fogja megszabadítani népét bűneiből. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által: „Íme, a szűz fogan méhében, és fiút szül, és Immánuelnek nevezik majd” – ami azt jelenti: Velünk az Isten. József pedig, amikor felébredt álmából, úgy tett, ahogyan az Úr anyala parancsolta neki, és feleségül vette őt, de nem érintette addig, amíg meg nem szülte fiát, akit Jézusnak nevezett el.

Jézus születésének a történetét Lukács és Máté evangélista is leírta. Lukács evangélistánál inkább Mária, Jézus édesanyja áll előtérben, Máténál viszont József. Lukácsnál az események szinte háttéranyagként szerepelnek, Máténál viszont inkább a történet emberi oldala kerül előtérbe. Lukács leírja, hogy az angyal mondta a megriadt pásztoroknak a bátorító igét: „Ne féljete!” Máténál szintén megszólal az angyal szájából ez a biztatás, ámde olyan helyzetben, amelynek említése szokatlanul hangzik most, karácsony ünnepén.

Máté karácsonyi híradásából hiányoznak a pásztorok, a járszol, a napkeleti bölcsek. A történetet először egyáltalán nem az öröm hatja át, hanem egy istenfélő embernek, Józsefnek a szorongása és tépelődése. Megtudta, hogy gyermeke fog születni, és ennek a gyermeknek nem ő az édesapja. Ez a karácsonyi evangélium tehát nagyon furcsán kezdődik, de éppen itt kereshetjük a különös mondanivalóját.

Bizonyára mindannyian ismerjük a hógömböt. Egy átlátszó, folyadékkal teli gömbben hótánczat-maszatkák úszkálnak. A gömbbe épített házikót, templomot, tájat belepíti a hó, de amikor fölrázzuk, zavaros lesz. Ez a karácsonyi evangélium a hógömböt juttatja eszembe. Mert amikor az Úristen elkezd cselekedni, akkor először minden a feje tetejére áll. Nem egy szép, hangulatos, andalító történetbe von bele, hanem az emberi értelemmel, az emberi elképzelésekkel szembe vezet. Bibliai példaként gondoljunk Nőéra. Bárkaépítő munkája teljesen értelmetlennek tűnt. Egyetlen értelmét az adta meg, hogy Isten mondta neki, hogy ezt tegye. Utólag kiderült, hogy érdemes volt Istenre hallgatnia, mint ahogy a karácsonyi történetben is utólag derült ki József számára, hogy érdemes volt Isten szavára hallgatnia.

Amikor tehát az Úristen elkezd cselekedni, először felforgatja addigi megszokott életünket. Nem biztos, hogy külsőségeiben, de az biztos, hogy bennünk mindenképpen. Máté karácsonyi története először súlyos gondokról tudósít. Olyanokról, amelyek nagyon fájtak Józsefnek. De mégsem bántotta jegyesét, inkább el akarta bocsájtani az éj leple alatt. József először nem örömet, hanem új és nem várt terheket kapott. Jézus hozzánk sem varázslóként érkezik, aki megoldja gondjainkat, és életünk harcai közepette egy kis karácsonyi fegyvernagyvást hoz. Nem azért jön, hogy néhány nap pihenést adjon, mint oázist a szürke hétköznapi sivatagjában. Ez az evangélium megszabadít minket a hangulatkereső nosztalgizástól. Megszabadít az olyan ka-

racsonytól, amelyben bár sok ajándékban, kedves találkozásban lehet részünk, csak éppen Krisztus jelenléte hiányzik, és annak az öröme, hogy Isten személyesen értünk és hozzánk jött és jön el Jézusban. Ha karácsony öröme csak három napig tart, akkor valójában nem is érintett meg minket. Csak díszlet-e az életünkben a karácsonykor született, kereszten értünk halt, húsvétkor föltámadt, igéjében, a keresztség és az úrvacsora szentségében ma is jelenlévő Krisztus, vagy pedig, ahogyan egyik énekünkben énekeljük: Velem vándorol utamon Jézus?

Máté karácsonyi története tehát gyökeres felbolydulással kezdődik. Ez nem kerül ki minket sem. Mert akinek az életébe Jézus belép, annál semmi nem marad és nem is maradhat érintetlen. Nem az történik, hogy az eddigi életünk valami új színnel gazdagodik, hanem átadja a helyét egy egészen másnak. A tanítványok közül Péter elhagyta családját, Máté a vámszedőpultot, János és András a halászmesterséget, Simon és Júdás apostolok a zélóták politikai ellenálló mozgalmát, amikor tanítvánnyá lettek. És a keresztyénység mindmáig legnagyobb hatású apostola, Pál apostol szintén nagyon sok mindent maga mögött hagyott.

Különös a Lukács és a Máté szerinti evangélium kontrasztja. De mind a kettő hozzánk szól, és értünk szól. Értünk, akik karácsony felé közeledve szembesülünk azokkal a hiányjelekkel, amelyek, bármilyen szépen is sikerült ünnepelnünk, bennünk maradnak Krisztus nélkül. Ő nem Kisjézus, és nem is ünnepi tartozék. A mi ajándékaink, bár szeretettel készítjük és vásároljuk őket, előbb-utóbb megfakulnak, tönkremennek, elmúlnak. Isten ajándéka viszont maga Krisztus Jézus, aki a kezdet és a vég, aki az Örökkévaló. Benne érkezik el hozzánk Isten irgalmas szeretete. Ma is ő kerüljön Isten népének karácsonyfája alá!

Amikor úgy érezzük, hogy hiányjeleket és terheket hordoz az életünk, akkor ez ne rémítsen meg minket, hiszen József karácsonya is így kezdődött. De úgy folytatódott, hogy amikor eljött az ideje, akkor megtapasztalhatta, hogy amit Isten mondott neki, az az ő személyes életében is valósággá vált. József karácsonya nagyon is a miénk, mert bár küzdelmek között élünk, ha hallgatunk az Úristen szavára, nem fogunk csalódni. Ne ijedjünk hát meg attól, ha életünket, mint a hógömböt, időnként fölrázza, megrázza az Úristen. Nem azért teszi, hogy bajt okozzon nekünk, hanem azért, hogy újat kezdjen velünk és bennünk. Ámen
(A 2018. december 25-én elhangzott igehirdetés szerkesztett változata)

DECEMBER

Oszd meg kenyeredet az éhezővel, vidd be házádba a szegény hajléktalant, ha meztelen embert látsz, ruházd fel, és ne zárkózz el testvéred elől! (Ézs 58,7)

Decemberben nálunk mindig lekerül a polcról Tolsztojtól Panov apó meséje, pontos címmel Panov apó különös napja. Igazi karácsonyi történet, boldog-szomorú mese. Kicsit visszahúz az ajándékok és csillogás világából a valóban fontos dolgok felé. Panov apónak, a magányos öreg suszternek félálombeli látomásban Jézus megígéri, hogy másnap (karácsony napján) meglátogatja. Panov apó egész nap figyel, és várja. Semmiképpen nem akarja elszalasztani, közben mégis behívja a fagyoskodó utcaseprőt egy forró kávéra, egy egyedülálló anyát kisbabájával megebédeltet, és apró cipőcskét ajándékozik a gyermeknek (élete remekét, amit Jézusnak szánt). Rámosolyog az elhaladókra, a koldusoknak ad, amennyit tud. Jézus nem jött el. Panov apó csalódott arcán könnycseppek gördülnek le, amikor újabb jelenése van: „Nem láttál engem, Panov apó?” Mert mindazokban, akiken aznap segített, Jézuson segített.

Ajándékot adni, akár egy idegennek, nem nehéz dolog. Rászoktatnak minket már iskolában, amikor kihúzzuk egy társunk nevét, akit megajándékozunk – ha közel állunk egymáshoz, ha nem. De beengedni az otthonunkba egy idegent... egy szegény hajléktalant... ez nem könnyű és nem apróság. Ézsaiás arra biztat és int, hogy lássuk meg a szükségét: aki éhes, annak enni adjunk; akinek ruhája nincs, annak azt adjunk; akinek otthona nincs, azzal azt osszuk meg. Ne zárkózzunk el. Panov apó Jézust várta, de amíg rá várt, észrevette azokat, akiknek az ő segítségére volt szüksége. Míg segített, aggódott, hogy közben elszalasztja Jézust. Talán ha nem segített volna, akkor szalasztja el...

Kovácsné Sterczer Rita

JANUÁR

De ne annak örüljete, hogy a lelkek engedelmeskednek nektek, inkább annak örüljete, hogy a nevetek fel van írva a mennyben. (Lk 10,20)

Visszatérnek a tanítványok és örömmel jelentik, hogy Jézus nevére még az ördögök is engedelmeskednek nekik. Erre jön Jézus válasza: „De ne annak örüljete...”

Kedves olvasó Testvérem! Mit szólnál, ha azt mondanám, hogy ez hatalmi kérdés? Hatalmi kérdések övezik az életünket, és sokan (talán mindannyian) szeretünk is élni a nekünk adott hatalmakkal. Dönthetünk az általános szabadságunk adta hatalmunkkal, vezető beosztásban talán dönthetünk a másik időbeosztásáról, munkatempóról. Hatalmam van dönten, hogy a rám bízott világért textiltáskával felelősséget vállalok, vagy nejlonzacskóval tolom el magamtól ezt a kérdést. És sokan szeretnének még több és több hatalmat. Létezik a hatalomhalmozás problémája. Nem hiába törekednek legalább az állami hatalomágak szétválasztására. Legalább azok ne legyenek egy kézben.

De.... De mi az igazi hatalom? Nem a döntéseinknek van igazi hatalma! Nem a vezető beosztásainknak van igazi hatalma! Nem az időnknek van igazi hatalma! Istennek van igazi hatalma, aki igen: úgy rendelt, hogy Krisztus nevére mindenki – még az ördögök is – térdeljenek. De Krisztus kereszttáldozatában ott van a lényegi döntés: „inkább annak örüljete, hogy nevetek fel van írva a mennyben.”

A hatalmat nem halmozni, a Hatalmat elfogadni kell, a hatalommal élhetünk, de a Hatalom által élhetünk! Ámen.

Farkas Ervin

FEBRUÁR

Sokan mondják: Bár jó napokat látnánk, és ránk ragyogna orcád világossága, Urunk! (Zsolt 4,7)

Első olvasásra én is úgy értelmeztem ezt az egy igeverset, mint kétségbeesett kapálózást. Bárcsak minden jobb lenne. Bárcsak minden menne a régi kerékvágásban, amikor még eligazodtam magam is, tudtam az irányt. Minden ment a hagyományaink szerint, a megszokottak szerint. De kikökkentette az életem menetét egy akadály, amin nem tudok túljutni. Haragszom valakire, de nem merem elmondani neki. Veszteséget élek meg. Hiányzik valaki. Erőt vesz rajtam a gyász. Belefáradok egy helyzetbe, szabálykövetésbe. Lelkileg nem tudok mozdulni, az imák mintha nem hatnának. Olyan érzés ez, mintha szépen lassan süllyednék a mocsárban. Nincs biztonságérzetem. Kapálózom: Engedek az indulatomnak, megszegem a szabályokat. Sokakkal együtt mondom én is: „Bár jó napokat látnánk, és ránk ragyogna orcád világossága, Urunk!” Lehet, hogy mi is azok közé tartozunk, akik innen közelítik meg a helyzetet. De ne ragadjunk le az első olvasásnál. Nézzük meg az egész 4. zsoltárt.

Láthatjuk, hogy a szentíró sem süppedt bele a nyomorult helyzetébe. A segítségkérés szavakba öntése előremozdítja őt. Kiált Istenhez, hiszen tudja, hogy Ő igazságos. Ebben találja a kapaszkodót. Isten igazsága reményt ad a benne hívőknek. Nem tart örökké a szenvedés, mert „...az Úr csodákat tesz híveivel” (Zsolt 4,4) Senki sem tudja magát kihúzni a hajánál fogva a mocsárból, ezért szükség van segítségre, Isten szabadítására. Ezt a csodát, a lelki szabadulást kapjuk Jézus Krisztus által. Nem holmi üres beszéd ez, nem hazugság, hiszen tapasztalatból beszél a zsoltáros is. A szabadítást élte át. Ezzel vigasztalódik. Ezért szólítja fel a hívőket. Csillapodjatok le, ne kapálózzatok, ez nem megoldás. Bízhatok az Úrban.

Jézus szavai lendíthetnek minket is tovább: „Bízatok! Én vagyok! Ne féljete!” (Mk 6,50) Eltűnik az ábrándozás. Eltűnik a felszólító mód, kitisztul a kép. Ő maga velünk van, és általa ránk ragyog az Úr arca. „Békében fekszem le és el is alszom, mert csak te adod meg, Uram, hogy biztonságban élhessek!” (Zsolt 4,9). Ámen!

Szemerei Benjámín

Okos, fiatal teológusból vadkan az Úr szőlőjében...?

500 éve a nyugati kereszténység részekre szakadt. Az 1520-ban kiadott és 1521-re életbe lépő Luthert kiátkozó bullájával X. Leó pápa Rómában megalapítja a mai értelemben vett evangélikus, református és római katolikus felekezetet. Nem ez volt a szándéka, de így sikerült. Luther „csupán” teológiai vitát szeretett volna, ehelyett az egyházfegyelemmel találta szemben magát. Mindazonáltal az eltávolodás folyamata kölcsönös volt. De ne gondoljuk, hogy a római egyház egységes lett volna Luther megítélésében. 1523-ban a tekintélyes C. Contarini, későbbi bíboros, akinek Lutherrel azonos teológiai felismerései voltak, kijelenti: „...A lutheri épület alapja igazság..., el kell fogadnunk igaznak és katolikusnak, voltaképpen a keresztény vallás alapjaként.” II. János Pál pápa 1983-ban visszavonta Luther kiközösítését.

Amikor Luther barátai, Melancthon és Agricola megneszelték, hogy a pápa utasítására német földön Luther írásainak elégetését szervezik, akkor 1520. december 10-én, Wittenbergben, a vártemplom kapujára kifüggesztettek egy írást, amely egy felhívás volt skolasztikus teológiai és kánonjogi könyvek elégetésére. Még aznap, az Elster kapunál, ahol a bírósági ítéleteket szokták végrehajtani, eltűzelték az említett könyveket, az egyetemi diákság aktív közreműködésével. Luther pedig máglyára vetette az őt kiátkozó még nem jogerős bulla egy másolatát. Ezzel a kocka el volt vetve. De hogy fajultak idáig az események? Amikor Luther 1517-ben a búcsúcédula ellen megfogalmazza a 95

tételt, még jóhiszemű a pápával szemben. Írását elküldte a területileg illetékes mainzi érseknek, ám ezzel darázsfészekbe nyúlt, nem tudva, hogy e főpaprak is fontos a búcsúcédula árusítása, hiszen ezek bevételeiből törlesztette tartozását a Fugger bankház felé. Az érsek továbbküldte Rómába a tételeket, így a kiátkozás előkészítése elindult. A császárválasztás 1519-ig megakasztotta ezt a folyamatot, mivel X. Leó, Habsburg-ellenes lévén, Bölcs Frigyes szász választófejedelem fején látta volna szívesen a koronát. Frigyes azonban nem akart császár lenni, Luthert pedig, mint újdonsült egyetemének legnépszerűbb professzorát, védelme alá vette. A császár végül V. Károly lett, két pápai követtség sikertelensége után, a kiátkozási procedúra pedig újraindulhatott.

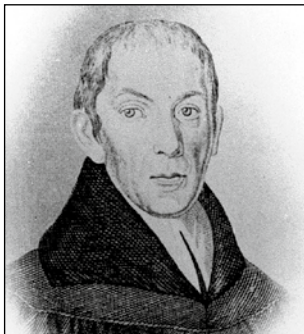
Ennek fő inspirátora J. Eck ingolstadti professzor, teológus és közgazdász, a kamatszedés apostola volt. Hogy mindezt Fugger-ügynökként, vagy csak természetes szövetségesként tette, még nem derült ki. (Luther a kamatszedést ellenezte.) Eck a bizottság egyetlen német tagja, aki kinevezte magát „Luther-szakértőnek.” Ő a világ vitázója volt, mindenkit legyőzött, ha teológiai disputációról volt szó, nyilván a Luthert legyőző cím – aki egyre inkább nagyvadnak számított – még hiányzott a gyűjteményéből. Az 1519 júniusában tartott lipcsei vitán a Luther által felvetett teológiai kérdésektől szándékosan az egyháztaniak felé terelte a témát, hogy Luthert ingoványos talajra vigye, és huszitanak állítsa be. Luther nem a győzelmet, hanem az igazságot kereste, ezért hajlandó volt belemenni Eck kelepcéjébe. Kijelentette, hogy tényleg igaznak tartja Husz tanainak egy részét. Eck magát tekintette győztesnek, de a Lutherrel szimpatizálók száma is gyorsan gyarapodott a disputáció után. Olyan mértékben, hogy egy év múlva a németek kilencven százaléka Luther mellé állt. Ennek a vitának az eredményével fölvértelve, Eck újra fölvéteti Luther ügyét Rómában. Három pápai bizottság és négy bíborosi testület mérlegelt – figyelembe véve a költni és a leuveni egyetemek véleményét – a lipcsei vita néhány kérdésében. Ahogy E. W. Grietsch írja: „Lutherre többé nem úgy

tekintettek, mint okos fiatal teológusra, akinek problémái vannak az egyház némi tanításával. A valódi kérdés immár az Isten Szentírásban kijelentett ígéje, a pápa személye, valamint az egyetemes zsinaton megmutatkozó egyházi tekintély közötti helyes viszony lett.” 1520. június 15-én a pápa vadászkastélyában aláírta az „Exsurge Domine” című bullát, amely Luthert, mint vadkant említi az Úr szőlőjében. Két hónapot adott Luthernek, hogy visszavonja a tanait, különben megtörténik a kiközösítés. A hagyományos ember számára a közösségből való kizárás egyenlő a halálos ítélettel. De hogy viselte mindezt Luther?

Még ugyanebben az évben egy írásban a kiátkozás témáját taglalta, hangsúlyozva, hogy az egyházi átok célja a megjobbitás és nem az elpusztítás. Amennyiben azt más szándékkal adják ki, úgy magukat átkozzák ki a kiátkozók. A Krisztussal való személyes kapcsolatból pedig még az egyház sem közhíthat ki az embert. De a pápaságról alkotott véleménye és egyházképe is megváltozott. 1519 elején, a lipcsei disputációra készülve tanulmányozta a pápaság és zsinatok, ill. azok dekrétumainak történetét, amiből ezt a következtetést vonta le: „... a pápa dekrétumaiban Krisztust (vagyis az igazságot)...eltorzítja, és keresztre feszíti. El sem mondhatom, mennyire gyötör, hogy Krisztus népet így játsszák ki a törvények és Krisztus nevének színe alatt... Napról napra növekedni érzem magam a Szentírás oltalmában és erejében.” X. Leóra még – emberképének megfelelően – Krisztus oltalmára szoruló testvérként tekint, neki dedikálja könyvét „A keresztény ember szabadságáról”, de alig fejezi be 1520-ban ezt a művét, máris az „Antikrisztus bullája” ellen ír. Nem tekinti érvényesnek a kiátkozást, inkább ő átkozza ki az „istenkáromló Rómát”, Krisztusra bízva, hogy melyik kiátkozást hagyja érvényben. Nem sokkal később, a maga szarkazmusával büszkén viccelődik: „A pápa engem átok alá vetett. Azóta gyarapodtam testileg is, lelkileg is. Viszont én is átok alá vetettem őt, de az enyém erősebb, mint az övé. A pápa ugyanis fogy és sorvad.”

Német Szabolcs

Kis János (1770-1846)

Evangelikus lelkész, szuperintendens, költő és műfordító.

1770. szeptember 22-én született egy szegény jobbágycsaládban Rábaszentandráson. A téti, majd a vadosfai elemi iskolába járt. A környékbeli legtöbb tanuló az alapfokú oktatás befejezése után visszakerült a gazdaságba, Kis tehetségét azonban tanítója korán felismerte, neki köszönhetően 1782-ben Sopronba, az evangélikus líceumba került. Kis először járt városban. Ráadásul a magyar nyelvtérületről származó fiú egy német nyelvű polgárvárosba került. Akkor még nem tudhatta, hogy élete jelentős részét ebben a német nyelvi környezetben fogja leélni. A líceumban Schwartner Márton tanárának hatására ébredt fel benne a tudásvágy, nyelveket tanult, rengeteget olvasott. Kis 1790-ben négy társával megalapította a „magyarul tanuló társaságot”, mely Soproni Magyar Társaság néven a mai napig működik. Ez az elsőként alapított magyar önképzőkör. Kis itt fejtett ki először irodalmi tevékenységet. Kis soproni tanulmányait 1791-ben fejezte be. A külföldi egyetemeken továbbtanulni szándékozó protestáns ifjak körében szokás volt az ún. „albizálás”. Ennek során a diákok bejárták az országot, és a hittestvérektől segílyt, vagy ha úgy tetszik ösztöndíjat gyűjtöttek a továbbtanuláshoz. Kis is részt vett egy ilyen úton, bár ő elsősorban az ország megismerését és az írókkal való személyes találkozást tekintette elsődleges céljának. Az albizálás után Göttingenben és Jénában folytatott egyetemi tanulmányokat, nagy és sokoldalú műveltségének szálai ide nyúltak vissza. A német egyetemek hatására eltávolodott a papi pályától, és hazaérve a szabadabb tanári hivatást választva három évig Győrben tanított. 1796-ban mégis pappá szentelték, a váltást egy minden ember életében jelenlevő lelki küzdelemnek tekintette. Lelkészként szolgált Nagybarátiban, Kővágóórsön és Nemesdömölkön. Falusi élete során gyakran utazott, a környékbeli írókkal ápolt kapcsolatot. 1803-ban találkozott ismét egykori diáktársával, a titkon verselő Berzsenyi Dániellel. Felismerte tehetségét, és verseit megküldte Kazinczy Ferencnek, nagy szolgálatot téve a magyar irodalomnak.

Bogsch Jakab lemondása után Kist 1808. január 21-én választotta meg a soproni gyülekezet lelkészévé. Bécs közelségét és Sopron mozgalmas életét Kazinczy is sokszor irigyelte tőle. A soproni megválasztásával kapcsolatban így írt az új soproni lelkész: „Falusi életnek városival ’s anyai nyelvemnek idegennel felcserélése Sopronba érkezésemkor olly aggodalmat okozott bennem, millyenről előbb álmodni sem tudtam. Akaratom ellen szünet nélkül az forgott előttem; mi lesz belőlem falusi emberből városon, született magyarból német nyelvű gyülekezetben. Aggodalmam az által is öregbült, hogy Bogsch, ki után a’ hivatalban következtem, tagadhatatlanul a’ hazánkban legfelesebb hitszónokok közé tartozott, Alig lehet olly szomorító képeket gondolni, mellyeket aggodalmam előmbé festett.”

Kis Jánost 1812-ben a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület szuperintendensévé választották. Az evangélikus egyházban a szuperintendensek az egyházkerületek vezetői voltak, a püspök elnevezés csak a katolikus egyház előljárói számára volt akkoriban engedélyezve. Sokoldalú hivatalos elfoglaltságai mellett nagy buzgalommal munkálkodott az irodalom területén is. Költeményei még ebben az évben három kötetben jelentek meg. A reformáció 300 éves jubileumán ő prédikált az evangélikus templomban. Neki köszönhetően adott ki az egyházkerület és a győri gyülekezet egy új énekeskönyvet. 1824-ben a líceum új épületének alapkövetételekor német nyelvű prédikációban szólt a nyilvános iskola szükségességéről és hasznos voltáról. Sokoldalú munkásságának elismeréseként magyar nemességet kapott, 1830-ban a Magyar Tudós Társaság (a Magyar Tudományos Akadémia elődje) tagja lett, 1840-ben királyi tanácsos, 1842-ben pedig a hazai szépirodalom művelésére alakult Kisfaludy Társaság választotta tagjai sorába.

Irodalmi tevékenysége nagyon gazdag. Több kisebb tanulmány mellett 70 önálló könyvet adott ki. Verseit három kötetben 1815-ben Kazinczy adta ki, egyik legismertebb verse a Sopron tájékához című. Szívesen fordított külföldi klasszikusokat is. Egyháztörténeti szempontból különösen fontosak visszaemlékezései.

Gamauf Teofil neves soproni lelkész és egyháztörténész, Kis lelkésztársa és barátja is egyben, egyháztörténeti munkájában a következőket írta róla: „Kis János született magyar és 12 évig volt magyar prédikátor, mégis kitűnő német szónok. Csak legkritikábban történik meg, hogy elhirtelenkedve vét a német nyelv törvényei ellen.”

Két fia élte meg a felnőttkort: Lajos és János, mindkettőjükre jelentős vagyont hagyott hátra. A halotti anyakönyv bejegyzése szerint 1846. február 19-én agg gyengeség következtében hunyt el. A temetési szertartást Gamauf József ágfalvi prédikátor tartotta. A két jó barát Gamauf Teofil és Kis János együtt alussza örök álmát az evangélikus temető Gállfy-féle sírboltjában. Ma utca idézi emlékét, tábla jelöli hajdani lakóháza helyét a Templom utcában.

Krisch András

Felhasznált irodalom- és forrásjegyzék:

Sarkady Sándor-ifj. Sarkady Sándor: Kis János. In: Aranykönyv 2000. Sopron, 1999. 46.o.
Hamar Gyula: Gamauf Teofil feljegyzései Kis Jánosról. Gamauf halálának 1. százados évfordulója. In: Soproni

Szemle 5. (1941.). 291–299.

Házi Jenő: Sopron a régi magyar irodalomban. Budapest, 1937.
Kis János szuperintendens emlékezései életéből. Maga által feljegyezve. I-II. kötet. Sopron, 1845-1846.
Rusznayk Ferenc: A soproni evangélikus gyülekezet lelkészeinek élete. Sopron, 1980.

htm#2 (Letöltés ideje 2016. december 28.)

Németh Zoltán: Kis János szerepe kora irodalmi életében. Győr, 1941.
Soproni Evangélikus Levéltár XV.2. Kéziratok, 44.sz.
Rusznayk Ferenc: A soproni evangélikus gyülekezet lelkészeinek élete. Sopron, 1980.

Emléktáblát állítottak a 450 éve született Zvonarics Mihály dunántúli püspöknek

A sárvári gyülekezeti ház falán 2020. október 31-én emléktáblát helyeztek el (a 210 évvel ezelőtt született Ráhner Máté lelkész mellett) a 450 éve született és 400 éve püspökké választott Zvonarics Mihály tiszteletére. Zvonarics Mihály 1620-ban lett a dunántúli kerület püspöke, mely tisztségét 1625-ig töltötte be. Megszilárdította az egyház szervezetét és fontos szerepet játszott az úrvacsorával kapcsolatos protestáns hitviták idején. Erről tanúskodik Az Úr vacsorája üdvösséges tudományának útába való rövid bemutatás címmel 1643-ban Csepregen nyomtatott kátéja, amelynek még az idei évben megjelenik a fakszimile kiadása. Zvonarics Mihály egyenes ági leszármazottai közé tartozik Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület jelenlegi lelkészi vezetője, valamint Gáncs Péter és Ittész János nyugalmazott püspökök is.

AM

Luther járvány idején

Luther Márton a következőket írta Johann Hessnek, amikor 1527-ben Wittenbergben kitört a pestisjárvány:

„Imádkozni fogok Istenhez, hogy kegyesen őrizzen meg és védjen meg minket. Magam pedig fertőtlenítek, segítek frissen tartani a levegőt, gyógyszert beadni és azt magam is beszédem.

Elkerülöm a helyeket és az embereket, amikor nem szükséges a jelenlétem, nehogy engem megfertőzzön, majd másokat is megfertőzzön a hanyagságom, ami esetleg halálukhoz vezet.

Ha Isten el akar vinni, tudja, hol talál meg. Addig is azt teszem, amit elvár tőlem, és nem leszek felelős a saját halálomért vagy mások haláláért. De ha a szomszédomnak szüksége van rám, nem kerülöm, hanem bátran megyek hozzá.”

**Felelős: Adámi Mária;
maria.adami@lutheran.hu**

2021 A NÉPSZÁMLÁLÁS ÉVE

Az évtizedenként egyszer megrendezett népszámláláson – egyebek között – vallásunkról is nyilatkozhatunk. Jövőre minden magyar honfitársunknak felteszik a kérdést, hogy mely egyházhoz tartozónak vallja magát. A népszámlálási eredmény is mutatja jelenlétünket a társadalomban, ezért hatással van az evangélikus egyház jövőbeli lehetőségeire.

Felhívjuk minden evangélikus kötődésű válaszadó figyelmét, hogy a népszámláláson vallási hovatartozásáról is nyilatkozhat. A kérdés egyértelmű lesz: mely vallási közösséghez, felekezethez tartozónak érzi magát?

EVANGÉLIKUSOK VAGYUNK. ÉS TE?

Mindannyiunk közös érdeke, hogy minél többen vallják magukat evangélikusnak. Ehhez pedig mindnyájunk összehangolt munkájára és aktív együttműködésére van szükség! Annak érdekében, hogy minél többeket tudjunk megszólítani, a Magyarországi Evangélikus Egyház vezetése és Országos Irodája kommunikációs kampányt indít. Evangélikus mivoltunk megvallása mellett emlékeztessük erre azokat is, akik életében jelen volt vagy van az evangélikus közösséghez tartozás. Mondjuk nekik: „Evangélikusok vagyunk. És te?”, mely egyben népszámlálási mottónk is. Biztosak lehetünk benne, hogy ha elér hozzájuk a kérdés, ők is tudják majd a választ.

A kommunikációs kampány célja, hogy megszólítsuk azokat az „ébresztésre várókat” is, akikkel talán kevesebbet találkozzunk a mindennapok során, de rendelkeznek valamilyen evangélikus kötődéssel, valamint tevékeny szerepvállalásra kérjük mindazokat, akik aktív, élő kapcsolatban vannak egyházunkkal. Az evangélikus identitás fontosságára való felhívás – egyházunk püspökeinek részvételével – a reformáció hónapjában indul el. A kampány során 2020 októbertől 2021 júniusáig 4–6, közösségünket jól reprezentáló személy gondolatain keresztül mutatjuk be evangélikusságunkat és egyházunk tevékenységét. Kommunikációs anyagaikkal nem csupán a megszokott elektronikus és nyomtatott felületeken jelenünk meg, hanem a gyülekezetekben, hittanórákon, iskolákban és óvodákban, diakóniai intézményekben is.

A kampányt az Országos Iroda kommunikációs referense koordinálja. Belső hálózatunk tevékenységének megszervezésében pedig mind a lelkészeknek, mind a felügyelőknek és presbitériumoknak kiemelt szerepe lesz.

A NÉPSZÁMLÁLÁS KÖZÖS ÜGYÜNK!

A népszámlálási adatközlésben felelős állampolgárként veszünk részt. Sokunk számára természetes, hogy ekkor megjelöljük az evangélikus közösséghez való tartozásunkat. Most arra biztatjuk egyháztagjainkat, hogy hangsúlyozzák családtagjaik, barátaik körében is a vallási kérdés fontosságát!

Egymás számontartása most a népszámlálásban lesz közös ügyünk!

Hivatásában evangélikus – Dr. Molnár Gyuláné

Üljetek le most egy kicsit körém. Szeretnék mesélni nektek – most Márti néniről. Tudjátok, nehéz róla mesélni, mert leginkább neki mesélhettek emberek. Jáltak hozzá sokan felnőttek – kórházból, pszichiátriáról érkezett kortársak, és meséltek magukról, Márti néni pedig főzött egy kis kávé, hozott valami süteményt, és hallgatta őket. S mentek hozzá fiatalok, gyerekek – ők nevezték el Szupernagynak. Akik ma harmincöt-negyven évesek, kamasz korukban mindenfajta szerelmi bánattal, szülőkkel vívott küzdelmekkel mehettek Márti nénihez. S ő nem oktatott ki senki, csak meghallgatott – mint Momo Michael Ende regényében. Meghallgatott – és imádkozott. Azokért, akikkel beszélgetett.

Meg a lelkészéért is imádkozott. Az egyházmegyében, az egyházkerületben. Talán ezt Gáncs Aladár Baráti mozgalmából merítette. Gáncs Aladárt valószínűleg nem ismerhette személyesen, hiszen mindössze öt éves volt, amikor a fehérvári gyülekezet egykori lelkésze elhunyt. De szülei továbbvitték az imádkozó, Bibliát olvasó házi közösségek mozgalmát. Irányi Kamill lelkészsége idején pedig szórvány-

gondnoki feladatot is vállaltak sok más gyülekezeti szolgálat mellett. Márti néni ilyen egyházas, imádkozó családban nőtt fel. Márti néni édesapját követte a gyülekezeti szolgálatban. A hatvanas éves elejétől a gyülekezet pénztárosa volt. Miközben mások arról panaszkodnak, hogy „abban az időben nem volt szabad templomba járni”, Márti néni minden vasárnap ment a templomba, csütörtökönként bibliaórára, és heti rendszerességgel tartottak házi bibliaórákat is férjével, dr. Molnár Gyulával együtt. Miközben a Zöldért osztályvezető könyvelője volt. Hogy tehette, hogy nem – nem tudjuk. Erre mondjuk azt, hogy a Szentlélek nyitott előtte kapukat. Valószínűleg már a gyermekkori családi körben oltotta belé a Szentlélek a misszió – különösen is a külmiszió – iránti elkötelezettséget. Amikor a rendszerváltást követően újjáalakult az Evangélikus Külmisziói Egyesület, ő is minden hónapban jelen volt találkozóin. Aktív szerepet vállalt nyugdíjasként ott is. S életre hívta Székesfehérváron is a „Missziói kört”. Tíz-tizenkét asszonyt lelkesített, hogy kézimunkájukkal a Lepramissziót támogassák. Ő indította el gyülekezetünkben az adventi vásárokat – amelyeknek bevételéből nemcsak a gyülekezetet, hanem a külmisziót is segélyezték. A missziói körön rendszeresen felolvastak a misszionáriusok leveleiből. Rendszeres kapcsolatban állt a külföldön dolgozó magyar misszionáriusokkal. Közülük többeket meghívott szeretetvendégségre előadónak a gyülekezetbe. Férje emlékére, az ő munkáját folytatva havonta egy alkalommal irodalmi kört szervezett. S mivel ő nehezen beszélt, megszervezte, ki milyen verset szavaljon, miből készüljön fel előadásra.

Látjátok, ilyen gyorsan elszállt az idő – pedig még nem beszéltem arról, milyen memóriával áldotta meg az Úr, s hogy a pénztárosi munkáját mennyire gyülekezet-központúan látta el, és még a nyári gyerektáborok élményei is kimaradtak – de ezeket majd máskor mesélem el. Most csak csendesen adjunk hálát Istennek, aki ilyen nagyszerű ajándékokat adott a gyülekezetnek, amilyen Márti néni is volt közöttünk. Azért meséltem most róla, mert október 5-én, 90 évet betöltve aludt el a boldog feltámadás reménye alatt.

Bencze András

Isten ügyének megszállottja

Aki az Esztergomi Evangélikus Gyülekezetbe jön, biztosan találkozik Pónya Lajossal. Nem azért, mert már hosszú ideje tagja, tisztségviselője a gyülekezetnek, hanem, mert láthatóan az esztergomi evangélikusok képviselője, Isten ügyének megszállottja, Krisztus szeretetének nemcsak megélője, hanem továbbadója. Olyan hűséges testvér, aki szerint fontos tenni is, lépni is, áldozatot is hozni, és természetesen kell imádkozni, Bibliát olvasni. Pónya Lajossal Esztergomban mindenki találkozik. Ritka, hogy a templompadban ül istentisztelet előtt. Fogadja a testvéreket, és az újonnan érkezőket. Mire egy istentisztelet végén találkozom az idegen arcokkal, ő már előre felkészít az istentisztelet előtti egy

percben, kik vannak éppen csak a kórházból ájtóve, kik a városban kirándulók, akik az ünnepnapot megszentelik, vagy éppen újonnan a városba költözők.

Felvidékről, Felsőszéliből származik lutheránus családból. Szülei nagyon szigorúan fogtak – mondja,

minden alkalommal ott kellett lenni az istentiszteleten, amit a tokodi általános iskola egyik termében készítettünk elő szüleimmel. Vittük a nagy fekete bőröndben a szükséges kegyzereket. Szívesebben mentem volna focizni, sportolni, mikor áthaladtam az iskolaudvaron, mert a társaim ez idő alatt ott játszottak. Szüleimnek köszönhetően egész életemre megtanultam és áthatott az engedelmisség. 1958-tól vagyok a gyülekezet tagja. A lelki nyugalom a megbocsátás aján-

déka – vallja. Valóban nem tud megsértődni, megharagudni senkire sem, és nemcsak a gyülekezetben ismerik így, hanem a városban, a környéken is jószívűségéről, segítőkészségéről ismert. Pónya Lajos nem pusztán a szavaiban hitvalló, hanem a tetteiben is. Bajbaesetteken segített az utcán, ültetett be több alkalommal az autójába idegeneket, vitte orvoshoz őket, kész volt órákat istápolni a számára ismeretlen embereket.

Ha kell, gyülekezeti napra főzi a pörköltet, máskor fogadja az ünnepi alkalmakra érkező vendégeket, Bibliára végén imádkozik az imaközösségben a testvérekkel együtt. Arcán tükröződik a derű, a békesség, és a jószág. Sokszor halljuk tőle: Mindennek alapja a megbocsátás, és mindenkit szeretni kell! Ez a feladat, ez Isten akarata – hangzik tőle, hogy rámutasson a Biblia mindennapjainkban, kapcsolatainkban irányt adó üzenetére.

Klimentné Ferenczy Andrea lelkész

Felelős: Szarka Éva lelkész; istvan.szarka@lutheran.hu

Mit jelent hivatásomban az evangélikus identitás? Dr. Szabó Kálmán ügyvéd

Amikor valakit megérint Isten ígéjének igazsága és Krisztus szeretete, akkor mindennapi életét, sőt hivatását is kezdi átjárni ennek a megtapasztalása. Ha valaki gyülekezeti tisztségviselő is, akkor szolgálatában és elköteleződésében nagy segítséget jelent, ha megvannak a gyökerek, amelyek az evangélikus egyházhoz kötik. Ön már gyermekkorától tagja volt a Lébényi Evangélikus Egyházközségnek, mondhatjuk, hogy benne nőtt fel. Mit jelent Ön számára a gyülekezet mint közösség?

lekezet a bizalmával, amikor presbiternek, 2018-ban pedig a Magyar Evangélikus Egyház Zsinatában a Nyugati Egyházkerület nem lelkészi tagjának választottak. Felejtethetetlen élmény volt az új óvoda épületének az átadása, a boldog gyermekek és óvónők látványa. Ezáltal szinte napi kapcsolatba kerültem a gyülekezeti tisztségviselőkkel, akiknek – reményeim szerint – a gyülekezet működésének jogi természetű kérdéseiben tudtam-tudok majd segíteni, tanácsot adni.

Nem sokkal ezelőtt megválasztották a győri gyülekezet felügyelőjének. Mi az, ami változni fog ezután, és lát-e olyan területet, amire különösen figyelni kell?

Az újdonságot – túl a két részből álló gyülekezet lélekszámából adódó többletfeladatokon és lehetőségeken – a gyülekezeti fenntartású iskola-óvoda működése, működtetése jelentette és jelenti. Ez nagy lehetőség a gyülekezetépítés terén. Ezen kívül a gyülekezet képviselője hivatalos ügyekben az igazgató lelkésszel együtt.

Mit jelent a felügyelői tisztség gyakorlásában a jogi végzettség?

A jogi végzettség, és az ezen a szakterületen folytatott munka egyértelmű segítség a felügyelői tisztséggel járó feladatok hatékony ellátása terén. A már említett igazgatótanács tagjaon keresztül sikerült már rálátást nyerni a gyülekezet életét meghatározó intézmény működésére, ami előnyt jelent. Látni kell azonban, hogy az intézményekben emberek dolgoznak, akiknek számtalan gondjuk lehet, és erre tekintettel kell lenni, de a törvényeket is be kell tartani.

Mit jelent ügyvédi hivatása gyakorlásában az evangélikus önazonosság?

Tekintve, hogy több területen is működöm, ez nagyon összetett dolog. Azzal kezdeném, hogy olyan ügyet, ami nem illik evangélikus értékrendembe, és jó lelkiismerettel nem tudnék képviselni, nem szoktam elvállalni. A másik, hogy igyekszem nagy türelemmel lenni minden nehéz helyzetben levő emberhez, hátha belátja, hogy nagyrészt ő maga az oka annak a bajnak, amibe került. Egyébként az emberek nagy részére jellemző az elvárás, hogy a törvény büntesse meg a másik embert, de nem őt.

Volt-e olyan esete, ami különösen sok lelki tusát okozott?

Több is, most egyet említenék, amikor egy fiatal a szülei rendezetlen életmódja miatt került bajba, és mégis őt okolták ezért. Az ilyen helyzetben levő emberhez különösen nagy türelemmel és megbocsátással kell közeledni. Evangélikus emberként és ügyvédként magam is vallo Luthernek a két birodalomról szóló tanítását, amelynek lényege, hogy itt a földi életben szükség van a világi törvényekre, mert az evangéliummal nem lehet kormányozni. Ugyanakkor tudni kell, hogy az igazi cél Isten országának keresése és az üdvösség elnyerése. A törvény és a támogató, megbocsátó szeretet egyenlő súlyának megtalálása a legfontosabb számomra.

Köszönöm szépen ezeket a gondolatokat, és Isten áldását kérem munkájára, szolgálatára!

Koháry Ferenc
Felelős: Koháry Ferenc; ferenc.kohary@lutheran.hu

EGY KÖNYV MARGÓJÁRA

„Emlékezz az ősidőkre,
gondolj az elmúlt nemzedékek évre!
Kérdezd atyádat, elbeszéli,
véneidet, majd elmondják:”
(5 Móz 32,7)

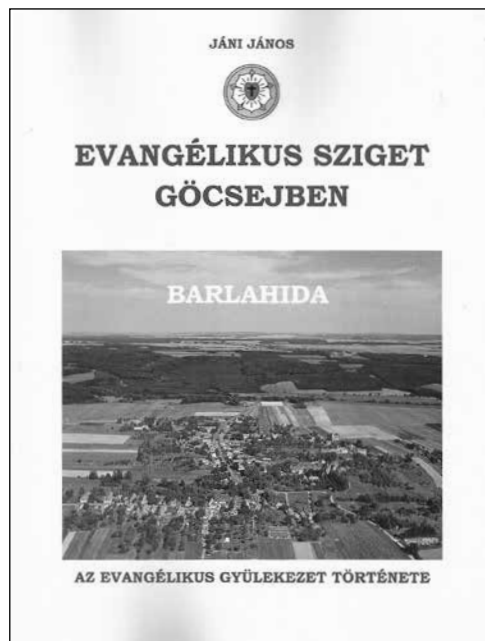
Az irodalom és a történelem gyermekkorom óta érdekel. Családom történetét több ízben át ismertem. Gyülekezetem és falum sok rejtélyt őrző múltjából is számos adalékot gyűjtöttem. Tapasztalatom szerint a múlt iránti érdeklődés az átlagosnál erősebben élt bennem. Kutattam, kérdeztem és gyűjtöttem a család írásos és tárgyi emlékeit, de bélyegeket és régi pénzérméket is. Kezdetben mindezt a magam gyönyörűségére tettem.

Az irodalomból a történelmi regények olvasása tette színessé gyermekéveimet, de szerettem a verseket is. Naplót nem írtam, de egy-egy jelentősebb eseményről, utazásról készült feljegyzésem – közöttük nem ritkán rímbe szedett formában – visszavisz a múltba.

Többek mellett nagy becsben tartom az 1832-ben született dédapám obsztját, felmenőim egy 1849-ben kelt örökös-levelét, nagyapám 1824-ben Pesten kiadott német nyelvű énekeskönyvét és a család Luther-fordítású Bibliáját (Bécs, 1880).

Az utóbbi húsz évben kutatásaim tudatossá váltak. Több könyv szerzőjeként vagy társszerzőjeként kívántam szolgálni egyházunkat. Nem tartom magamat írónak, csupán egy olyan embernek, aki figyelő, féltő szemmel tekint a múlt emlékeire, szeretné megővni, közkincsé tenni kutatásait úgy, hogy az érdeklődők lelki, szellemi épülését szolgálják.

Nem sokkal a 2. világháború után láttam meg a napvilágot. Szepetneken, Zala megye magyar, német és horvát eredetű közösségében cseperedtem fel hitéhez hű evangélikus családban. Itt közvetlenül még gyerekként átéltem a társadalmi változások szinte minden formáját.

képzésében való részvételemmel a tanítói hivatás gyakorlásából is ízelítőt kaphattam. Munkás éveimet cégem minőségügyi rendszerének kialakításával, a szervezet vezetőjeként zártam.

A családomtól és ifjúkorom lelkesítőitől kapott útravaló segített abban, hogy hittel, evangélikus identitástudattal végezzem feladataimat. Mindig találtam alkalmat arra, hogy olyan személyeket hozzak szóba környezetemben, akik példaképnek tekinthetők, s felkeltik az érdeklődést egyházunk és tanítása iránt. Folyóiratokban és könyv alakban megjelent írásaimmal is ezt a lelki és szellemi megerősödést eredményező missziót kívántam végezni.

Ilyen indítékok készítettek arra, hogy a családi és neves eleink személyi köréből kilépve – különböző egyházi szinteken végzett feladataim mellett – evangélikus gyülekezeteink múltjával is foglalkozzam. A somogyi és zalai evangélikus gyülekezetek történetének bemutatása (2004 és 2005) után társszerzőként az egyházkerület számos gyülekezetének történetéről közöltem (2011) olyan adatokat, amelyek az Olvasóban gondolatokat ébresztenek, őseik példáján keresztül erősítik hitüket, és az egyháztól elszakadtakat közelebb vagy visszahozzák közösségeinkbe.

Mindezek mellett kutatásaimmal a múltból még fellelhető értéket kívántam megmenteni és közreadni, mert – ahogy Szemerei János püspökünk az Evangélikus sziget Göcsejben című, napjainkban megjelent könyvem ajánló soraiban írja – „Az igazi értékeket és kincseket fontos észrevenni és tudatosítani, mert a gyorsan változó világban könnyen befedi őket a felejtés homálya.”

Szeretném, ha sokan azonosulnának gondolatával!

Dr. Jáni János

Felelős: Koczor György;
gyorgy.koczor@lutheran.hu

Keresztyénként a hivatásomban

Hajlamosak vagyunk a hivatást csupán a munkánkra érteni, pedig ennél ez szélesebb. Hány hivatása is van egy embernek? Van a munkahelyem, ahol alkalmazott vagyok, és heti 40 órában foglalkoztatnak. Ez az irodai munka csupán a hivatásom? Erre lettem elhíva, hogy folyamatokat szabályozzak, dokumentumokat és kalkulációkat készítsék? Bármennyire is ebből származik az egyetlen bevételi forrásom, és sok részét szeretem ennek a munkának, nem vagyok hajlandó a hivatásomat a munkakörömmel azonosítani! Férj vagyok, apa, gyerek, testvér, keresztszülő, presbíter és még sorolhatnám, hogy hány szerepkörben tűnök fel, és azt gondolom, ezzel sokan így vagyunk. Ezeknek a szerepeknek egy része adott, másik része vállalt. Többnyire a családi kört követően a munkában töltjük a legtöbb időt, ezért a dolgozó korosztályban a munka az, ahol a legtöbbször meg kell felelni a külső elvárásoknak. Munkatársak, beosztottak, vezetők, ügyfelek azok, akik jól-rosszul ismernek minket, ezért nem mindegy hogyan viselkedünk, hogyan kommunikálunk.

A munkában szorgalmasnak kell lenni. Meg pontosnak, kitartónak, megbízhatónak, objektívnek, satöbbi. Pál azt írja Timóteusnak: „Hirdesd az igét, állj elő vele alkalmas és alkalmatlan időben....”. A gyakorlat azt mutatja, hogy néhány kivételes helyzettől eltekintve mi már taktikusak vagyunk. Hatékonyak és hitelesek akarunk lenni, ezért azzal áztatjuk magunkat, hogy majd az optimális helyzetben fogunk előállni keresztyén hitvallásunkkal. Be kell látnunk, hogy ez maszatolás. Nem csak hangos szóval lehet hirdetni Isten országát és hívását. A Szentléleknek vannak gyümölcsei, melyeket a hétköznapiakban, bármely élethelyzetben osztogathatunk. Tisztelet, megbecsülés, szeretet, őszinteség, segítőkészség, meghallgatás, biztatás, mind olyan érték, amivel Krisztust hirdetjük. Megvalósítható ez a gyakorlatban? Személyes tapasztalatom, hogy igen.

Tudtad, Testvérem, hogy egyes kutatások szerint a kritika az agy ugyanazon részére van hatással, mint a fizikai bántalmazás? Magyarán, a bántó kritikánkat az agy fizikai ütésnek fogja érzékelni. Ezért kell óvatosan, a féltés és a szeretet burkába csomagolni a jobbitó szándék mondatait. Szakértők azt javasolják, hogy minden ötödik dicséret után szabad csak kritikát megfogalmazni, nagyjából ez ad lelki egyensúlyt.

Az agresszió, a köztözködés agressziót és köztözködést szül, ezért ilyen helyzetekben a keresztyén ember válaszában a szereteten kell alapulnia. Voltam olyan helyzetben, ahol kollégámtól kritikus megkeresést kaptam. Többször is sikerült, hogy a válaszlevelet nem indulatból, hanem lehiggadva, átgondolva írtam meg. Azt tapasztaltam, hogy az eredmény nem maradt el, a megértéssel, a másik ember felé forduló tisztelettel fogalmazott levél megállította az egymásra mutogatást. Persze, ez sem univerzális varázseszköz, amit előhúzza lecsendesülnek az indulatok, de emlékezzünk, hogy Jézus mit mondott a Hegyi beszédben: „...Boldogok a békességre igyekvők, mert ők az Isten fiai...” Törekedjünk a békességre!

Azonban életünkben a teljes személyiségünk jelen van, és nem csak a jó oldalunkat tudjuk megmutatni másoknak. Számtalan kudarc, csalódás okozója vagyok én magam is. Újra meg újra elbukok, bármennyire szeretnék tiszta maradni, bűnös emberi mivoltom folyamatosan velem van. Munkámra visszatekintve is „kettős személyiség” vagyok, tudok olyan ügyfelet mutatni, aki elégedett volt a munkámmal, de olyant is, akinek csalódást okoztam. Szándékosan sosem ártottam vagy hátráltattam senki ügyét, de felkészületlenség, kapkodás, felületesség okozhatott hátrányt vagy kellemetlenséget. Ezekért szégyellem magamat, és arra ösztökélnek, hogy a jövőben alaposabb legyek.

Egyéb hivatásaimban is vannak defektek szép számmal. Bizony, még presbíterként is hiába vezérelt a jó szándék, vannak olyan tetteim, szavaim, amikre nem vagyok büszke. Barátként sem tudtam mindig eleget tenni a várakozásoknak vagy éppen annak, amit magam elé állítottam.

Ilyen a mi „szeretetünk”: csetlő-botló, segíteni akarásában is félrecsúszó.

Kudarcaink azonban tanítanak is bennünket, segítenek megérteni és elfogadni felebarátaink tetteit.

Milyen hát a keresztyén ember a hivatásában? A soproni férfikör egy évekel ezelőtti alkalmán tette fel nekünk a lelkész a körkérdést: Milyen az ideális férfi? Azt a választ adtam:

Az ideális férfi tékozol. Számolatlanul önti türelmét és szeretetét mindenre a környezetében.

Azt gondolom, valahogy ilyen az ideális keresztyén ember is a hivatásaiban. Nem csak a maga hasznát keresi, hanem törekszik mások segítésére, azok lelki és fizikai gazdagodására. A hibákat elfedezi, a bántást megbocsátja.

Adja Isten, hogy minden hivatásunkat be tudjuk tölteni a krisztusi szeretet fényével! Amen!

Nagy Szabolcs
Presbíter, Sopron

Felelős: Varga Tamás; Tamás.Varga@lutheran.hu

„Mindenre van erőm abban, aki megerősít engem.” (Fil 4,13)

Benkő Béla egykori lelkészünk konfirmációra választotta ezt az igét, bár én jobban szerettem volna és vártam is a Jelenések könyve 2,10-et. Szüleim elbeszéléséből tudtam, hogy ez utóbbi volt Szabó Lajos által választott esküvői áldásuk a kisomlyói evangélikus templomban 1953-ban.

Visszagondolva középiskolai, egyetemi éveimre, negyvenéves tanári pályámra, hivatásomra, nagyon jó választásnak bizonyult az én IGÉM. Számátalan alkalommal volt szükségem a láthatatlan kézre, amely utat mutatott, erőt adott a továbblépéshez. Ma már biztosan tudom, hogy sokat és sokszor segített a családi házból hozott érzés, az erőszak nélküli, de mégis tudatos hitre nevelés.

Aki gyermekekkel, középiskolásokkal foglalkozik, matematikát és fizikát tanít, különösen nincs könnyű helyzetben. Ennek ellenére soha nem kihívásnak, inkább szolgálatnak éreztem, hogy megtanítsam, továbbadjam, amit tudok, sőt diákjaim többet érjenek el

nálam. Tudatos voltam abban is, hogy a nevelés nem másodrangú akkor sem, ha versenyre, egyetemi tanulmányokra készítettem fel. Nagyon fontos szelete volt pályámnak az osztályfőnöki tevékenység, amit nem is szeretnék munkának nevezni. Ebben lehetett igazán „lubikolni”, itt kaptam a legtöbb visszajelzést, igazolást arról, hogy talán jó úton járok. Nálam a rendszerváltás előtt sem volt tabutéma a hit, a vallásosság. Külön örömmel és büszkeséggel töltött el, ha tanítványaim közül a lelkészséget választotta valaki. Négy olyan tanítványunk is van, aki az Evangélikus Hittudományi Egyetemen végzett, és jelenleg is szolgál egyházunkban.

1999 januárjában a deutschlandsbergi busztragédiában érintett volt iskolánk, én akkor már közel tíz éve igazgatóhelyettes voltam. A lelki teher hordozásában, a szülőkkel való kapcsolattartásban, a diákok és a kollégák megnyugtatólásában sokat segített az Úrba vetett hitem. E nélkül nem tudtam voltam kiállni képviselve az intézményt, segíteni gyermeknek, felnőttnek a gyász feldolgozásában, hit nélkül összeroppanhattam volna.

Igazgatói pályázatom összegzésében nevelési elvemként a „szeretetteljes szigort” jelöltem meg. Ez akkor (szintén 1999-ben) néhány kollégámat mosolyra fakasztotta ugyan, de a többség értette és jól értette, mit szeretnék, hiszen előtte is ennek megfelelően teljesítettem a gimnáziumban. 2000-től újabb és újabb szakmai programokkal léptünk elő (magyar-angol kéttanítási nyelvű tagozat, Arany János Tehetség-gondozó Program, angol nyelvi előkészítő évfolyammal induló képzés emelt informatikával). Ma már látjuk, hogy

az évek során Vas megye egyik legkevesetebb gimnáziuma lettünk. Az újra fogékonyág mellett szükségem volt a tantestület bizalmára; kellett, hogy magam mellé állítsam őket, minden feladatra kellett találni alkalmas embert. Hiszem, hogy ehhez is segítséget kaptam kívülről. „Mindenre van erőm abban, aki megerősít engem.”

Pedagógiai programunkban küldetési nyilatkozatként, kimondatlanul, megjelentek keresztyéni alapelvek: önzetlenség, segítségnyújtás, szolidaritás, értékkeresés, jó és rossz közötti különbségtétel, felelősségvállalás, szociális érzékenység stb. Hiszem azt, hogy mindennek a bensőnkől kell fakadnia, elkötelezettséggel, függetlenül attól, egyházi vagy állami iskolában tanítunk-e. Összességében azt gondolom, hogy a nem egyházi iskola is megadja a lehetőséget arra, hogy keresztyén elvek alapján végezzük a munkánkat, persze, ha képesek vagyunk rá, van bennünk elég erő, elkötelezettség. Fontos, hogy ilyen elvek szerint éljünk, valóban és főleg nem csupán deklarálva. Ez persze nagyon nehéz, és utunk során el-elbizonytalanodunk.

Háromszor ötéves igazgatói ciklust követően negyedik alkalommal (a nyugdíjig hátralévő három évre) már nem pályáztam újra. Erőm talán lett volna a folytatásra, de apósom betegsége válaszut elé állított, és én a lelki ismeretemet követve a „köztanárságot” választottam. Kaptam erőt ahhoz, hogy visszaüljek eredeti helyemre, a tanári szobába, és ott fejezzem be, ahol negyven évvel korábban elkezdtem a tanári munkámat.

Nyugdíjasként szülőfalunkba költöztünk vissza. Nem kellett sokat kérni, örömmel vállaltam a presbiterséget, majd másodfelügyelő, és lemondás miatt rövid időn belül felügyelő lettem. Újabb szolgálati hely, újabb feladat a hitélet, a gyülekezet erősítése, lelkészünk támogatása, segítése. Életünk értékelése nem a földiek feladata, hogy milyen koronát kapunk, az utolsó ítélet alkalmával dől el. Mindannyian az Úr kezében vagyunk.

Horváthné Kutasi Mária

Felelős: Kendeh – Krichknopf László; laszlo.kendeh@lutheran.hu

Aki hiszi...

Kísérletet teszek arra, hogy néhány sorba bemutassam Bálintné Sári Judit aktív életét. Nincs könnyű dolgom, hiszen Judit sokoldalú, dinamikus személyiség. Főnövér, emellett házi betegápolás keretén belül otthoni rehabilitációs szolgálatot végez. 2000 óta a magyargencsi társsegyház gondnoka, 2016 óta felügyelő Magyargencsen. 2018. június 19-én iktatták be Veszprém megyei felügyelőnek. Vasárnaponként lányával felváltva kántorizál gyülekezetében. A pápai evangélikus énekkar lelkes tagja. Amibe belekezd, azt szívvel, lélekkel, legjobb tudása szerint végzi. Vele készített riportom summáját olvashatják.

PE.: Kedves Judit! Kezdjük a közepén! Van-e olyan bibliai íge, ami meghatározó számodra?

Judit: Igen, Mk 11,23 régóta úgymond az „én igém”. Jézus ebben az igében arról a hitről beszél a tanítványainak, ami minden akadályt le tud győzni: **„Bizony mondom néktek, hogy aki azt mondja ennek a hegynek: Emelkedjél fel, és vedd magadat tengerbe! – és nem kételkedik szívében, hanem hiszi, hogy amit mond, az megtörténik, annak meg is adatik az.”**

PE.: Mit jelent számodra a hited a hétköznapiakban?

Judit: Jelenleg a pápai Gróf Esterházy Kórház Egynapos Sebészeti Osztályán dolgozom, a szemészeti és az urológiai

osztály főnövéreként. Munkámat hivatásnak tekintem, amit Istentől kaptam. Vallom, hogy a betegségek jelentős része lelki eredetű. A beteg embert egészében kell vizsgálni, és a lelki terheket kell először gyógyítani. Munkám során az Istentől kapott empátiás képességgel igyekszem mindig kedvességet és szeretetet, megnyugvást és reményt sugározni a beteg emberek felé.

PE.: Hivatásodban hogyan van jelen a hited?

Judit: Jézus azt mondja: „amit szeretnétek, hogy az emberek veletek tegyenek, ti is úgy bánjatok velük.” Minden hivatás alapja a szeretet. Szeresd felebarátodat, mint magadat – tanítja a Szentírás. Hivatásomban meghatározóak ezek a gondolatok. A beteg ember gyakran kiszolgáltatott, ezért igényli a szeretetet és a törődést. Ahhoz, hogy biztonságban érezze magát, olyan környezetre van szüksége, ahol megértés és türelem veszi körül. Az egészség Istentől van, mi csak eszközei vagyunk, hogy tudásunkkal és empatikus képességünkkel hozzásegítsük a beteget a gyógyuláshoz.

PE.: Mit adnál szívesen tovább mások számára?

Judit: Munkámnál fogva nagyon sok emberrel találkozom és beszélgetek. Gyakran kerül elő a hit kérdése is. Feladatomban tekintem azt is, hogy az evangéliumot továbbadjam. Vallom, hogy életet, hitet, egészséget csak Istentől kaphatunk.

Pablényi Edina

Kilenc évtized – Isten kegyelméből

Borbás Károlyt, a Várpalotai Evangélikus Gyülekezet hűséges tagját a közel-múltban köszöntöttük 90. születésnapja alkalmából.

Karcsi bácsi 1930-ban született egy egyszerű, iparos családba, ahol keresztyén nevelést és hitbeli jó példát kapott. Már iskolás gyerekként gyakorta segített kiteni az énekszámokat a templomban, harangozott, és sokszor vitte a temetéseken a nagy, fekete keresztet.

Maradandó emléke a polgári iskolából az a pofon, amit társa kapott egy tanártól a ruhájára tűzött Luther-rózsa jelvényért. Már akkor jól vizsgáztak a fiúk az egyházuk iránti hűségéből: továbbra is bátran viselték ezt a reformátori jelképet, és ennek következtében a gyengébb osztályzatot a bizonyítványban.

14 évesen, leventeként Németországba vitték. A vagonban elmosódtak a felekezeti határok: különböző vallású ifjak mind együtt tudtak imádkozni. Karcsi bácsi egy év alatt ötször volt közvetlen életveszélyben. Bombázásból, géppuskaropogásból, éhezésből rendre kihozta őt a gondviselő Isten. Hazaérve házukat lebombázva találta, de családtagjai épségben vészelték át a háborút.

1949-ben Győrben elvégezte a kántorképzőt. A képzés idején a Harangszó nyomdájába is ellátogattak. A polgári iskola befejezése után felvételt nyert Sopronba, tanító szakra, de tanulmányait nem tudta elkezdni az anyagi helyzetük miatt.

Egy székesfehérvári nyomdában helyezkedett el. Itt hamar kiderült egyházi kötődése. Felszólították, hogy hagyjon fel a kántorizálással és a templomba járással, ha nem akarja elveszíteni a munkahelyét. Karcsi bácsi ennek ellenére hű maradt templomához és gyülekezetéhez, a kántori szolgálatra pedig édesanyját kérte fel, akit megtanított harmóniumon játszani.

Hitét soha nem rejtette véka alá. Feleségének kiválasztásában és gyermekei nevelésében is ez volt a fő szempont. Ma is Isten iránti szeretetből szolgálja gyülekezetünket: továbbra is ő teszi ki az énekszámokat, betegeket látogat, és tevékenyen vesz részt a templom körüli fizikai munkákban is.

Életéért, hitéért, szolgálatáért vele és családjával együtt ad hálát a gyülekezet is.

Zsednai Józsefné

Felelős: Weltler Gábor; gabor.weltler@lutheran.hu

A víz: élet és halál forrása

Keresztyén gondolkodásunkban a vízre elsősorban pozitív szimbólumként gondolunk. Az örök élet forrása, megtisztít, táplál és felüdít.

Viszont a Szentírás egészét tanulmányozva megláthatjuk ennek az elemnek egy teljesen más arcát is. Amikor is tengernyi mennyiségben kerül elénk, és inkább a pusztulás és a halálfélelem jegyeit tükrözi.

Elég csak az özönvízre gondolni, ahol a bűn feletti ítélet mindent elsöprő eszközöként szerepel. Eszünkbe juthat a kettéválasztott Vörös-tenger is. A Mózes vezette Izrael számára Isten utat nyitott a vízen keresztül. Népe áthaladt a tenger medrén, az egyiptomi hadsereg viszont hullámsírba veszett. Előttünk áll még Jónás képe is, aki a biztos halál tudatával vállalta, hogy a viharos tengerbe vessék. Csak az Isten kegyelméből odarendelt cethal által menekült meg. De a bibliai költészet és a prófétai irodalom is gyakran használja a vizet a rettenet képeként: „Akkor elsodortak volna a vizek, átsapott volna rajtunk az áradat.” (Zsolt 124,4). „Jaj, zúg a sok nép! Zúgásuk olyan, mint a tengerek zúgása. Morajlanak a nemzetek! Morajlásuk olyan, mint a hatalmas víz morajlása.” (Ézs 17,12)

És természetesen az Újszövetségben is többször kerül elénk hasonló kép. Akár a viharos Galileai-tenger az evangéliumokban, akár a Földközi-tenger veszélyei Pál utazásainál.

Mindez tükrözi a modern ember tapasztalatát is, amikor nagy mennyiségben és kontrollálhatatlan mennyiségben tör ránk az áradat. Akár hirtelen esőzések, villámárvák, vagy éppen a tengerek szintjének veszélyes növekedésére gondolunk.

Megállapíthatjuk tehát, hogy az emberiség történetében a víz mindig magában hordozta és hordozza a fullasztó mély-

ség és a nálunknál jóval hatalmasabb, ellenállhatatlan erő képét. Mintha Istennek egy olyan eszköze lenne itt a földön, mely folyamatosan emlékeztet bennünket kicsinységünkre és védtelenségünkre.

Ezzel párhuzamosan viszont, ahogy a bevezető sorokban is említettük, egyben az élet és tisztaság üzenetét is magán viseli a víz képe. A nomád pásztori életmódban és a pusztai vándorlás során is végig esszenciális kérdés volt, hogy adatik-e friss ivóvíz? A három év után aláhulló eső is a megmenekülést jelentette Illés idején a szárazságtól szenvedő Izrael számára.

A zsoltárokból is a lelki felüdülés, az isteni kegyelem és a megnyugvás szimbólumaként kerül elénk akár a csendes folyóvíz, akár a mélyből fakadó forrás. A felsoroltak mellett még számos további példa szerepel akár az Ó-, akár az Újszövetségben, ahol Isten életadó szeretete mutatkozik meg ebben a képben.

Van viszont egy mozzanat, ahol a víznek ez a kétféle jellemvonása egyszerre jelenik meg: mégpedig a keresztségben. Krisztustól rendelt szentségünk magában hordozza eredeti formájában a teljes vízbemerüléssel az óember halálát. Amikor a régi, testi embert elnyeli a mélység. Ezután pedig következik a felszínre emelkedés, amikor a megváltott, új ember születését látjuk. Amikor is az Igével együtt használt víz hit által tisztára mos a bűn átkától. Eltemet, de egyben új életet ad Krisztus váltságműve által. Meghalás és megmenekülés ugyanabban az eseményben.

A címbeli ellentmondás így kerül a hívő számára csodás, isteni harmóniába, melynek valóságát ma is megtapasztalhatjuk.

Nagy Gábor

Élet vize

Minden évben ősszel, a konfirmációra készülés jegyében szoktam feltenni a kérdést a következő nemzedék evangélikusainak: „Mit jelent számotokra a víz?” Lehet benne fürödni; meg lehet inni; lemosni a koszt ruháról, emberről; télen lehet rajta korcsolyázni; nyáron pamacsos felhőkben lehet gyönyörködni; bele lehet fulladni – hangzanak időről-időre ilyen, s ehhez hasonló válaszok. S valóban, a feleletek lefedik a víz hasznát, ám a víz valóságosan az életünk, az Élet része, sőt nélkülözhetetlen feltétele.

A Szentírás és a történelem tanulsága egyértelmű: ahol volt valami víz, ott megtelepedett az ember, ahol nem volt, ott nem tudott gyökeret verni. A víz pedig az Úr, az élet forrása. „Mert ahogyan az eső és a hó lehull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, termővé és gyümölcsözővé teszi; magot ad a magvetőnek és kenyert az éhezőknek, ilyen lesz az én ígém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem

véghez viszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem.” – írja Ézsaiás (Ézs 55, 10-11).

Az isteni víz megtisztítja a teremtettséget, akár olyan drasztikus módon, mint Noé idején, akár a bűnös embert izsóppal (Zsolt 51, 9), a beteg Naámánt a Jordán vizével (2Kir 5, 14); a bűnösöket Keresztelő János segítségével (Jn 1, 26). A víz oltja a szomjat, sőt, az örök szomjat is (Jn 4, 14). Amikor az ember úgy érzi, híján van az életnek, akár a samáriai asszony, vagy a zsoldár, kinek nyelve ínnyéhez tapadt (Zsolt 22, 16). S lehetne sorolni a rengeteg párhuzamot...

A víz tehát maga az Élet. S egyúttal az egyik legkülönlegesebb vegyület a Teremttségben. A csillagászok, fizikusok véleménye szerint, az egyik legegyszerűbb molekulaként, a világűr minden részén megtalálható. Mi úgy gondoljuk, a Földön rengeteg víz van, de Naprendszerünk más égitestein, mint a Ceres, vagy a Jupiter holdja, az Europa felszíne alatt több víz található, mint a mi bolygónkon.

A víz egyfelől hihetetlen jól tisztít, rengeteg mindent felold, legyen az szikla, vagy vas. S mégis, ez a „reaktív” anyag, pontosan ezért,

lehetővé teszi, hogy sejtjeinkben, s rajtuk kívül is működjenek azok a folyamatok, melyek lehetővé teszik az életet. Különös tulajdonsága, s egyben isteni ajándék, hogy legnagyobb sűrűségét nem a fagyásakor, hanem 4°C-on éri el, így lehetővé téve a vízi világ életét...

Számomra, s gondolom a tudatos keresztyének számára a víz nem más, mint megváltásunk szimbóluma. A víz megöli az óembert, s feltámadunk új életre. A keresztségben, még egészen kicsinyként megkapjuk a lehetőséget egy új, igazabb életre Isten ígéje és akarata szerint.

Luther Márton vívódásait látva felesége ajándékot adott neki. Egy táblát, a következő felirattal: „Baptisatus sum” azaz „Meg vagyok keresztezve”. Számunkra is jó arra gondolni, hogy a keresztségben Isten a saját nevére vett bennünket, gyermekévé fogadott. Érhet bennünket bármi, siker vagy tragédia, áldás vagy átok, a keresztségben nyert áldás a miénk. A tisztító víz forrása a miénk. S ehhez a forráshoz bármikor odamehetünk, oltathatjuk szomjunkt, lemoshatjuk szennyünket, felfrissülhetünk, nyugalmat lelhetünk.

László Lajos Gergely

Tarna

Amikor keresztelés előtt meglátogatom a családokat, vagy éppen a fiatalokkal a konfirmációra készülünk, gyakran elhangzik a számból, hogy a víz a megtisztulás szimbóluma. Korábban erről mindig úgy beszéltem, mintha fürdésről vagy kézmosásról lenne szó... Érthető volt a példa mindenkinek, szülőknek és diákoknak egyaránt, elvégre is tényleg logikus... Úgy tisztulunk meg a bűntől, mint ahogyan a víz lemosa rólunk a koszt fűnyírás után, vagy a palacsintából kifolyt nutellát a gyermeki arcról. Igazából nem sokat gondolkodtam rajta, hogy ez a példa megállja-e a helyét vagy sem, egyszerűen csak megelégedtem ennyivel, egészen addig, amíg meg nem tapasztalhattam a víz igazi erejét!

Akik ismernek, azok tudják rólam, hogy szenvedélyes horgász vagyok. Hobbim, kikapcsolódást, pihenést, a gondolataimban való elmélyülést, a természetre és a Teremtő hatalmára való rácsodálkozást és még sok minden mást is jelent nekem az,

hogy horgászbottal a kezemben próbálom becsapni a halakat. Az ország számos vizén megfordultam már, azonban az utóbbi időben leginkább a „gázlópeca” vonz a leginkább, kedves kis folyócskám, a Tarna.

A horgászat ezen válfaját úgy kell elképzelni, hogy itt a horgász nem a vízparton üldögél egy kényelmes székben, várva a kapásra, hanem konkrétan a vízben állunk, sőt sétálunk, akár hosszú kilométereken át, olyan helyeken, amelyeket a partról meg se lehetne közelíteni és talán egy-egy vaddisznón vagy szarvason kívül nem is nagyon törekszik erre senki és semmi sem... Itt tényleg a háborítatlan vadon vesz körül, ahol minden lépésünkre figyelni kell, hiszen a bokáig érő vizet több méter mély gödör is követheti. A Tarna ugyanis egy igazi hegyi patak/folyó, egy-egy esőzés alkalmával akár több métert is képes emelkedni a vízszint pillanatok alatt, és megmutatja igazi erejét a víz, amely visz mindent! Nem jelentenek neki akadályt a bedőlt fák, a magasan tornyosuló partok, sőt még az épített betoncsobogók sem. Utat tör magának, átalakítja a medret és a tájat, elbontja a betont, és kisöpri a természetes és emberi szemetet és szennyezést! Nem lehet útját állni, egyszerűen csak jön és „rendet rak”!

Persze vannak olyanok, aki ebben az egészben pusztítást látnak, valami rossz dolgot, amit nem tud befolyásolni az ember. Ugyanakkor számomra pont egy-egy áradás utáni horgászat mutatja meg a leginkább, milyen az, ha a víz megtisztít valamit! Össze sem lehet hasonlítani ezt azzal az elején említett jól kontrollált folyamattal, amelyben a csapot vagy a zuhanyrózsát megnyitva mi állítjuk be a víz hőfokát, a folyás erősségét és a mennyiségét... Ezt a tisztulási folyamatot nem tudjuk befolyásolni, nem mi kezdeményezzük és nem mi irányítjuk, hanem csak a részesei vagyunk, ugyanúgy, ahogy annak is, ahogyan Krisztus a bűntől megtisztít minket, elementáris erővel, ellentmondást nem tűrő módon helyrerakja a dolgokat. Elbontja a torlaszokat, mindent, ami az éltető friss víz áramlását akadályozná!

Csádó Balázs

„Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.” Mt 9,12

Teológiai szempontok

A sok-sok szenvedés annak a jele, hogy az ember kitört abból az eredeti állapotból (status integritatis), amelybe a teremtéskor az Isten helyezte. Ebben az integrált állapotban a külső és belső feltételek is adottak voltak a békére, az ember rendezett viszonyban élt Istennel, a természettel, önmagával és a másik emberrel.

Ezt az Istenbe integrált viszonyt rontotta meg az ember lázadása, és a status integritatis állapotát a status corruptionis, a megromlott állapot váltotta fel. Az Istennel való egyoldalú szakítás az ember többi viszonyát is tönkretette. Megromlott a viszonya a természettel, hiszen a teremtéskor kapott parancsot – „hódítsátok meg a földet” (1Móz 1,28) – felváltotta a természet erőinek kizsákmányolása. Az együttműködésre teremtett ember az első testvérgyilkosság óta konkurrenciának látja még a saját családját is, megromlott a viszony ember és ember között. Az Istennel harmóniában lévő ember önmagával is harmóniában élt. A lázadás a személyiség hasadását is okozta: a teremtmények közül egyedül az ember nyomorúsága lett az, hogy elvesztette önazonosságát. A teremtestörténet is arra tanít minket, hogy minden ember Isten egyszeri és megismételhetetlen mesterműve, amit egyszerre illet meg a teremtmény tisztelete és a Teremtő iránti hódolat. A bűn eset következtében minden társadalmi rend magán hordozza az igazságtalanságot és egyenlőtlenséget jogi, gazdasági, kulturális, hitbéli szempontból is.

Miután a szegénység, a betegség a bibliai látásmódban elsősorban az Istentől elszakadt ember megromlott állapotát jelzik, ezért ezek a különlegesen nehéz élethelyzetek egyszerre szólnak a megváltás hiányáról, a társadalmi igazságtalanságról, és a hozzá kapcsolódó keresztyén felelősségről.

Az evangéliumok Jézusa – Isten Fiaként – gyengédséggel és gyógyító szeretettel fordul a nincstelenséghez, ezzel is élénk adva az egyébként láthatatlan Isten alapvető viszonyulását az ember lázadásához, a hajlékát vesztett emberhez. Az ő nyomdokain járva számunkra is ez az Út adatott. (Zsolt 10) A nincstelenséghez, a társadalom peremére szorultakhoz gyengéd szeretettel forduló Jézus egyházaként semmilyen körülmények között nem hallgathatunk. A jézusi evangélium valódi provokációja éppen abban van, hogy hitvallásos helyzetté (status confessionis) teszi a szegények, az elesettek mellett való kiállást, természetesen nemcsak szavakkal, hanem valódi tettekkel is.

A szociális kérdések a mai magyar társadalomban.

A rendszerváltás utáni Magyarországon jelentős átalakuláson ment át a társadalom szerkezete és a szociálpolitika is. Az addig „szőnyeg alá seprő” problémák (munkanélküliség, hajléktalanság, alkohol, drog, vagyoni különbségek stb.) elemi erővel törtek fel. Ezen kívül a versenyalapú piacgazdaság is számtalan szociális jellegű kérdést hozott magával (pl. családok folyamatos eladósodása, elszegényedése), és új problémák is felszínre kerültek (pl. gyermekek bántalmazása, növekvő prostitúció). Ezek – politikai elkötelezettségtől függetlenül – komoly feladatok elé állították az egymást váltó kormányokat. Csak fokozatosan épült ki a szociális intézményrendszer, és még nagyon messze vagyunk attól, hogy a védőháló olyan sűrű legyen, hogy az a

lehető legtöbb embertársunkat megőrizze a szociális katasztrófába való zuhanástól. A legnagyobb probléma az, hogy a mai magyar társadalom szerkezete – vagyoni szempontból nézve – gúlához hasonlít. Ez azt jelenti, hogy kevés a jómódú és lefelé haladva egyre növekszik az elszegényedők száma. Ezzel szemben a fejlett társadalmak szerkezete hagymához hasonlít. Kevés gazdag, de a többség jómódban él, és szintén kevés a szegények száma. Ennek elérése természetesen nem csak szociális kérdés, de a leszakadó rétegek elviselhetetlen terhet jelenthetnek a társadalom egészének.

A felzárkózó települések programja

A „Felzárkózó települések” hosszú távú programja során 10 év alatt 300 település kerül bevonásra. A program a Magyar Máltai Szeretetszolgálat mintegy 15 éves, 2016-ban Magyar Örökség díjjal is kitüntetett Jelenlét programja alapján, a szervezet szakmai irányításával, karitatív, civil és egyházi szervezetek bevonásával valósul meg. A végrehajtás szakmai támogatását 2019. május 1-jétől a társadalmi felzárkózási területet is irányító Belügyminisztérium biztosítja.

A 300 település kiválasztása egy komplex, a foglalkoztatási, iskolázottsági, lakhatási, jövedelmi, bűnözési viszonyokat és a korszerkezetet egyaránt figyelembe vevő mutató segítségével, a KSH-val együttműködve történt.

A kormány döntése értelmében 2020. július 1-től Nagycserkeszen is elindult a program, melynek felelőse az Oltalom Szeretetszolgálat, mely Fogantatástól a foglalkoztatásig címet viseli. Évente kerül megújításra a szerződés a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal.

Mi ennek a programnak a lényege?

A feladat a településen élők életkörülményeinek javítása, felzárkóztatása. Ebbe az egészségügy éppen úgy beletartozik, mint az oktatás fejlesztése, a felzárkózást segítő intézményrendszer kiépítése, a foglakoztatás elősegítése, a közösségépítés, az előítéletek lebontása. Feladatunk továbbá egy jelenlét pont kialakítása. Ahogy a lehetőségeink engedik, egy biztos kezdet gyerekházat és egy tanodát szeretnénk elindítani, hogy ne a „nyomor szocializálja” a felnövekvő nemzedéket, hanem ők is esélyt kapjanak az emberhez méltó életre, a tudás megszerzésére, szakma elsajátítására. Ennek hatása legkorábban két évtized múlva jelentkezik csak, de addig is sok más tennivalónk is lesz a településen.

A felzárkózó település program elsősorban nem hitéleti tevékenységet támogató program, ezért azt is tisztázni kell, hogy miért szükségszerű mégis egy evangélikus intézmény jelenléte, vezető szerepe ezen a területen.

Aki fuldoklik, azt először ki kell menteni a vízből, és csak utána lehet vele a hit dolgairól beszélni. Azok a települések, amelyeket a kormány ebbe a programba beválasztott, mind ilyen fuldokló emberhez hasonlóak. Egyházi intézményként pedig komolyan kell vennünk Mesterünk útmutatását: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.” Mt 9,12 **Laborczy Géza evangélikus lelkész, intézményvezető**

A cselekvő szeretet iskolája

Ha nem jött volna a járványhelyzet, a kórház gyermekosztályán végzett volna karitatív munkát, játszott, tanult volna a gyerekekkel Rajnai Károly, a soproni Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola volt igazgatója. Negyvennégy év tanári pálya, harminckét év intézményvezetés és huszonöt év egyháziiskola-építés után vonult nyugdíjba.

Gépipari technikumban végzett, gépészként kezdett; valószínűleg édesapjától örökölte az érdeklődését, édesapja Ajka-Csingerben bánya gondnok volt. De rájött, hogy a Jöisten nem ezt a pályát szánta neki. Korábban is szeretett a gyerekekkel foglalkozni, munka mellett végezte az egyetemet, tanított és járt a főiskolára. A pécsi egyetemen matematika-pedagógia szakon végzett. Újkéren kezdett tanítani 1976-ban, örömmel gondolt vissza a tizenhárom évre, amit ott töltött.

1988-tól a soproni Pataki Ferenc Általános Iskolában tanított. Megbízott vezetője, majd igazgatója lett volt általános iskolás tanárainak, osztályfőnökének, igazgatójának. Sokat tanult egykori matematikatanárától arról, hogyan kell a gyerekekkel, a közösséggel bántani. Igazgatása alatt lett az önkormányzatiból egyházi intézmény, a Patakiból Szent István-iskola.

Rajnai Károlyt megkereste Lampérth Gyula, a soproni líceum akkori igazgatója, aki szerette volna, ha lesz egy általános iskola a középiskola mellett. Szebik Imre püspökkel beszélgetve, az ő hatására pályázta meg a Hunyadi-iskola igazgatói állását. Az intézmény már egyházi visszaigénylés alatt állt, saját magának adta át az önkormányzati fenntartású, ének-zene tagozatos iskolát. 28-30 pedagógussal és 352 tanítvánnyal vette át az intézményt, melynek nyugdíjba vonulásakor 62 pedagógusa, 838 általános iskolás és 116 óvodása volt, plusz az óvodapedagógusok – 2006-ban óvodát is igényeltek.

– Harminckilenc évesem kaptam meg a felkérést, nagy megtiszteltetés

volt számomra bebizonyítani, hogy a 21. század küszöbén szükség van egyházi iskolára. Az evangélikus egyház mindig büszke volt iskoláira, patinás intézményei működtek szerte az országban. A jövőnk az iskolákban van. Nem is annyira a tudás a fontos, hanem a nevelési alapelveket meghatározni a családdal együtt, ez komoly kihívás.

Ki kellett találni a keretrendszer: felveszik az evangélikus gyerekeket, az evangélikus óvodából érkezőket, azokat, akiknek a testvére az iskolába jár, később már csak az első négy évfolyamatot tudták figyelembe venni. Az elmúlt négy-öt évben helyhiány miatt 15-20 kisgyereket el kellett tanácsolni. A Hunyadi-iskolában alsó tagozaton négy – egy testnevelés-angol előkészítő, egy német nemzetiségű kéttannyelvű, egy természettan és életkultúra, valamint egy kép-élmény, zene tagozat –, felső tagozatban három, illetve négy osztály van.

– Keveset szoktam helyi járaton utazni, tíz-tizenkét éve felültem egy buszra, és hallottam három apuka beszélgetését. Dicsérték az iskolát, azt mondták, a gyerekek a középiskolában ugyanolyan eredményt értek el, mint az általános

iskolában. Ez nagyon jólesett, látens dicséret volt, el is meséltem a tantestületnek. A tanítványaink stabilan viszik az eredményeket. Negyedik év végén a liceumba elmegy 30-35 gyerek, a hatosztályos gimnáziumba 10-14 gyerek, a nyolcadikosokat is nagy arányban veszik fel a középiskolákba. Ez nem azt jelenti, hogy nekünk nincsenek problémáink, a mi gyerekeink jólneveltek, mert igaz, hogy van köztük nagyon okos, értelmes, de van, akivel küszködni kell. A családok ragaszkodnak a családi értékekhez, a keresztyén iskola keresztyén nevelési értékeket ad. Ez a cselekvő szeretet iskolája. El

kell mondani, mi a feladata szülőnek, pedagógusnak, kisgyerekeknek. Ez nem könnyű, türelmetlen emberek mindig vannak. Az őszinte cselekvő szeretettel lehet egyházi iskolát építeni. Soha nem voltam „mumus” igazgató. De vallo, hogy vannak alsó és felső korlátok, mert mi nem kiszolgálunk, hanem szolgálunk. Néha ezt a felnőttnek el kell magyarázni.

Rajnai Károly szeptemberben ment nyugdíjba, hiányoznak neki a gyerekek. Az volt a terve, hogy bemegy a soproni kórház gyermekosztályára, a kis betegekkel társasjátékozik, sakkozik, tanul, beszélget velük. Karitatív munkát vállalt volna, de a vírushelyzetben ezt nem lehetett megtenni. Kollégái, a gyülekezet a tanévnyitón köszönt el tőle. Most sokat sétál a természetben, rácsodálkozik a városára, nem kell rohannia, rágódni a dolgokon. Lányai Budapesten élnek. Nagyobbik lánya közbeszerzési jogtanácsosként dolgozik, kisebbik építőmérnökként végzett, most doktorált, építőipari cégnél területfelelős. Felesége egy éve ment nyugdíjba, a Hunyadiiban tanított kémiát és matematikát.

Balla Emőke

Túrmezei Erzsébet: Juliska vendéget vár

Azután gyönyörű nagy sétát teszünk a hegyek közé, és ródlizunk. És annyi szép mesét senki sem tud az egész világon, mint keresztmama. Hazafelé betérünk a cukrászdába. – Az én nagyanyuskám pedig minden babámnak új ruhát varr, szebbnél szebbet. És olyan jó játékokat talál ki. S ha elkezd mesélni, elfelejtem, hogy a földön vagyok. Csak hallanátok egyszer. Napok óta tartott már a licitálás. Közeledett karácsony szent estéje, s Piriék is, Juciék is vendéget vártak. Mióta megérkezett a nevezetes levél, amelyikben Piri keresztmamája érkezését tudatta, s Jucinak is megmondták otthon az

örömhírt, hogy a nagymama náluk tölti a karácsonyt, a két kislány másról sem tudott beszélni. Terveztetek, versengtek, készülődtek. Juliskát, aki mindig harmadik volt az együttesben, alig hagyták szóhoz jutni. Különben is ő volt köztük a legcsendesebb, de mostanában, amióta Piri és Juci olyan hangos örömmel tervezgettek, még csendesebb lett. Miről is beszélne! Ők nem várnak vendéget. Pedig milyen jó Pirinek és Jucinak! Milyen jó lehet vendéget várni! Juliska nem volt irigy természetű. Együtt tudott örülni kis barátnőivel. De azért úgy szerette volna, ha nekik is levelet hoz a postás, amelyben egy kedves vendég jelenti be jövetelét. Hogy ki, azt Juliska maga sem tudta. Pedig hányszor kiszínezte gondolatban az érkezését, az együtt töltött kedves napokat. Piri és Juci hangosan, valóságosan tervezgettek. Juliska csak álmodozott. Azért volt még a szokottnál is csendesebb. Piriék nem vették észre, de otthon a kis Jóska és Sárika nagyon nélkülözték a kedves mesészt. Juliska alig törődött velük. Csak a csendben érezte jól magát, ha nyugodtan álmái világába menekülhetett. Már az iskolában sem tudott úgy figyelni, mint máskor. A tanító néni magyaráz. Juliska kék szeme az ablak előtti havas fákon kalandozik, de nem is a fákat látja. Otthon ül gondolatban Jóskával és Sárikával, amikor egyszerre autó áll meg a ház előtt, és ajándékokkal megrakodva bezörget a vendég. Csak messziről hallja a tanító néni hangját: – *Nem úgy áll az ajtó előtt, mint kéregető. Úgy jön, mint gazdag Király. Tele ajándékkal mind a két keze. És mit üzen nekünk, Juliska?* Juliska összerenzen, és elpirul, amikor feláll. Hallgat. Pedig ez soha nem fordult még elő. Balla Terinek kell megadnia a választ: – *Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek.* Szégyenkezve ül vissza a helyére. Ő, most már figyel! Hisz a tanító néni is Vendégről, várakozásról, érkezésről beszél. Csodálatos királyi Vendégről, Aki az ajtónk előtt áll, és zörget. Juliska szeme megcsillan: Hiszen akkor ő is várhat Vendéget! Várhatja a leghatalmasabbat, leggazdagabbat, ég és föld Urát! Jaj, micsoda bűn valótlan álmokat szövögetni, amikor a valóság ilyen gyönyörű! Mi a Piri és Juci várakozása? **Mennyivel szebb magát a Királyt, az érkező Megváltót várni!** A tanító néni sokablakos papírházikót tesz az asztalra, kis gyertyát gyújt benne, s kinyit két ablakot. Az egyikben az a felírás: **„Örülj nagyon!”** A másikon: **„Jön a te Királyod!”** Advent második napja van. Minél közelebb lesz karácsony, annál több kis ablakból árad a fény. **Így ragyogja be a Megváltó annak a szívét és otthonát, aki ajtót nyit neki.** Adventi koszorúról is beszél a tanító néni, amelyiken minden héten eggyel több gyertya ég. Ő, illet Juliska is köt otthon. De szép lesz! Alig várja, hogy elérkezzék az este. A virágáros néni, akinek Juliska már annyi kisebb szolgálatot tett, örömet adott fenyőgallyakat. Juliska kiküldi egy kicsit Jóskát és Sárikát a konyhába, s meggyújtja az első gyertyát. Amikor betipeg a két kicsi, átöleli őket, és énekelni kezd velük a szép boldogító, szívet felvidító szent karácsonyról. Az énekszóra édesanya is besiet, s ahogy meglátja a gyertya meleg fényében három éneklő gyermekét, könnybe lábad a szeme, és összekulcsolódik a keze. A kedves vendégek, akikre Juci és Piri várnak, jönnek és elmennek megint. **Juliska égi Vendége azért közeleg, hogy vele maradjon, vezesse az életen át, óvja, védje, szeresse. Hogyne ragyogna hát boldogan a szeme, amikor már négy gyertya ég az adventi koszorún. Jön a Megváltó! Jön a drága Vendég!**

Kedves Olvasóim!

Szívből kívánom, hogy a ti életetekbe is megérkezzen Megváltó Jézus Krisztusunk, és az ő jelenlétének örök öröme ragyogjon belőletek az ünnepen és a hétköznapijaitokban is!

Szeretettel: Váraljainé Melis Orsolya (Orsi néni)

Francine Rivers: Mikor a sófár zeng (Harmat Kiadó, 2019) KÖNYVAJÁNLÓ

A sófárt, vagyis a kosszarvból készült kürtöt az Ószövetség idején gyakran használták arra, hogy csatába hívják Izrael népét. Ugyanakkor nagyon fontos istentiszteleti szerepe volt ennek a hangszernek újjév ünnepén is. A legnagyobb sötétségben kellett megfűjni, és hangja arra figyelmeztette az embereket, hogy elkezdődik a bűnbánat ideje, az a tíz napos időszak, amely alkalmat ad arra, hogy az Úrral és egymással rendezzék kapcsolataikat.

„Isten a kürtszó által egykor cselekvésre hívta az embereket. Ma is erre hívja az Ő népét” – írja Francine Rivers amerikai író a regényéről. A könyv címében említett sófár szimbóluma egyaránt utal a lelki harcokra és a bűnbánat, megtérés fontosságára.

A bibliai korokban, illetve a korai keresztyénség időszakában játszódó regénysorozatai után a szerző ezúttal rendkívül mai, aktuális kérdéseket feszeget: Mi tesz élővé egy gyülekezetet? Miben mérhető a lelkész hatékonysága? Hol van a hangsúly: a saját ambícióján vagy az Istennek végzett szolgálaton?

A napjainkban játszódó történet szerint egy kicsi, elfogyóban lévő

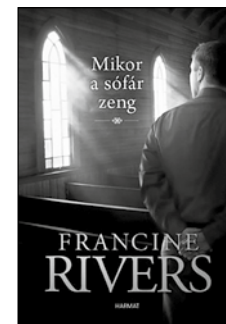
amerikai gyülekezet lelkészét keres. Rá is találnak a fiatal segédlelkészre, Paul Hudsonra, aki feleségével együtt örömmel fogadja a meghívást, és lelkesen vág bele a munkába. Paul egy olyan apa árnyékában nőtt fel, aki egy megagyülekezet elismert vezetőjeként országos hírnévre és népszerűsége tette szert. Most úgy látja, itt a lehetőség, hogy ő is bizonyítson. Újító lendületében a régi, hűséges presbiterekre sincs tekintettel, csak az foglalkoztatja, hogyan érhet el és vonzhat be a gyülekezetbe minél több embert. Néhány év alatt sikerül megvalósítania a terveit: a közösség létszáma növekszik, befolyásos támogatókra tesznek szert, sőt még hatalmas új templomot is építenek. Csak Samuel, az egyik idős presbiter, és a lelkész felesége, Eunice veszi észre az aggasztó jeleket annak, hogy a nagy sürgés-forgás közben valami félrecsúszott... „Nem minden egészséges, ami növekszik” – jelzi a tanulságot a könyv hátsó borítóján található idézet.

„A Mikor a sófár zeng talán a szerző legjobb regénye... Az egyházban tevékenykedők, lelkészek, lelkészfeleségek és laikus szolgálattevők mind magukra

ismernek benne; érezhető, hogy Rivers saját élete és mások vallomásai között szövegek vissza a szövegben” – írja Szabadi István, a könyv fordítója.

Elolvását különösen ajánlom minden lelkész és lelkészjelölt számára, de nemcsak nekik szól. Az író Paul, családja és az őket körülvevő emberek történetén keresztül olyan általános témákat is érint, mint a szülők és gyermekek közötti viszony, a munka és a magánélet egyensúlya, a változások és a hagyományok harca egy közösségen belül, a kísértésekkel való küzdelem vagy a megbocsátás és megújulás lehetősége.

Rivers mély együttérzéssel ír szereplői belső motivációiról, ezért könnyű velük azonosulni. Ahogyan haladnak előre az események, mindegyiküknek választania kell saját vágyai és Isten akarata között. Harcaik és döntéseik minket is szembesítenek a kérdéssel: Mi hogyan választunk?

További ajánlott olvasnivalók Francine Rivers tollából:

„A kegyelem vonala” regénysorozat a Jézus családfájában említett asszonyok (Támár, Ráháb, Ruth, Betsabé és Mária) élettörténetét mutatja be.

„A bátorság fiai” különböző bibliai korok férfi hőseit (Áron, Káleb, Jónátán, Ámós, Szilász) eleveníti meg.

„Az oroszán jele” trilógia pedig a korai keresztyénség időszakában játszódik. Részei: Hang a szélben (2015), Visszhang a sötétségben (2016), Ha eljön a hajnal (2017).

Adámi Mária

Dunántúli Harangszó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: Szemerei János püspök

Megbízott felelős szerkesztő és terjesztés:

Koczor György

Email: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Telefon: +36 20/824-3444

Korrektor: Benkóné Jancsó Hanna

A szerkesztőség címe:

8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Megrendelhető: E-mail: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Postacím: 8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő:

Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség

Számlaszám:

UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025

Külföldről: IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025

Készült az Asperján Nyomdában

Tördelés: RENZOL Dekor Reklámstúdió, Zalaszentgrót

A cikkek tartalmáért a szerző vállal felelősséget!

ISSN 1416-9770

A hátapon a ménfőcsanakai templom új nagyharangja látható.

